

Virallinen ja epävirallinen taloudellinen apu vähävaraisten lapsiperheiden vanhempien ja lasten kokemana

AINO SARKIA
YTT
erityisasiantuntija
Pelastakaa Lapset ry

Vähävaraiset lapsiperheet ovat yksi epävirallisen taloudellisen avun kohderyhmistä. Järjestöjen lisäksi epävirallista taloudellista avustamista on tehty pitkään kirkon diakoniatyössä, ja nykyään sitä tehdään myös väljemmin organisoituissa apuryhmissä esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Yhdistävänä tekijänä erilaisilla toimijoilla on vaikeassa tilanteessa olevien vähävaraisten ihmisten tukeminen esimerkiksi laskujen maksussa.

Lapsiperheiden taloudellisessa avustamisessa ei ole kyse pienimuotoisesta toiminnasta, sillä vähävaraisille lapsille ja perheille kerätään vuosittain miljoonilla euroilla lahjoituksia. Lapsiperheköyhyys on aihe, joka herättää tunteita ja halun auttaa.

Arviot, joiden mukaan pienituloisuus ja köyhyydessä elävien lasten määrä tulevat Suomessa kasvamaan julkisen talouden sopeuttamistoimien ja sosiaaliturvan leikkausten myötä, antavat olettaa, ettei hyväntekeväisyyteen pohjautuva taloudellinen apu ole vähenemään päin. Päinvastoin köyhyyden kasvu ennakoii lisääntyvää painetta epävirallisen taloudellisen avun eri muodoille, joihin ihmiset turvautunevat enenevässä määrin sosiaaliturvan tason laskiessa.

Ilmiönä taloudellinen avustaminen ei ole uusi. Jo 1700-luvulla Suomessa autettiin vähäosaisia seurakunnallisella vaivahoidolla ja raha-avustuksilla (Pulma, 1994, s. 45). Parhaaksi käynnissä olevat säästötoimet ovat saaneet aikaan vertailua 1990-luvun lama-aikaan, jolloin diakoniatyön kaltaiselle avulle oli suuri tilaus. Julkisessa keskustelussa on pohdittu, toistetaanko nyt 1990-luvun virheitä ja mitä leikkauspolitiikka tarkoittaa heikommassa asemassa olevien ihmisten arjessa. Kun ihmisten toimeentuloa heikennetään, muodostuu epävirallisesta avusta viimeinen keino pärjätä elämässä?

Aloittaessani työt kolmannella sektorilla lapsiperheköyhyyskysymysten parissa vuonna 2019 ymmärsin varsin pian, että hyväntekeväisyysperustaiselle taloudelliselle avulle on lapsiperheissä

suuri tarve ja että tällainen apu on saajalleen tärkeää. Jäin kuitenkin miettimään, mitä tärkeä tässä oikeastaan tarkoittaa. Mikä avussa on tärkeää ja millä tavoin tärkeä ilmenee? Voiko tärkeän rinnalla olla myös muunlaisia merkityksiä, joita avunsaaja kokee?

”Kun ihmisten toimeentuloa heikennetään, muodostuuko epävirallisesta avusta viimeinen keino pärjätä elämässä?”

Näiden kysymysten viitoittamana aloin tutkia väitöstutkimuksessani vähävaraisten lapsiperheiden kokemuksia taloudellista avusta. Tutkimuskysymykseni suuntautuvat erityisesti taloudelliselle avulle annettaviin merkityksiin. Kohdensin tarkasteluni sekä vanhempiin että lapsiin ymmärtääkseni lapsiperheiden kokemuksia eri perheenjäsenten näkökulmista. Tutkimukseni tavoitteena on näin lisätä ymmärrystä taloudellisen avun ilmiöstä tarkastelemalla aihetta perheenjäsenten omien kokemusten kautta.

Epävirallinen taloudellinen apu, jota esimerkiksi järjestöjen ja sosiaalisen median ryhmien jakama apu edustaa, kietoutuu myös viralliseen taloudelliseen apuun. Virallisella tarkoitan julkisen sektorin taloudellista apua esimerkiksi toimeentulotuen muodossa. Koska halusin tarkastella laaja-alaisesti taloudellisen avun kokemuksia, muodostui tutkimukseni tarkastelukulmaksi virallisen ja epävirallisen taloudellisen avun kokemukset vähävaraisten lapsiperheiden vanhempien ja lasten kokemana.

Tutkimukseni edustaa fenomenologisesti orientoitunutta sosiaalityön tutkimusta. Läheisiä yhtymäkohtia löytyy myös köyhyystutkimukseen, lapsuudentutkimukseen ja perhetutkimukseen. Lisäksi sosiaalityön oikeusperustaisuus ja köyhyystietoinen sosiaalityö ihmisoikeuksien merkitystä korostavina lähtökohtina muodostavat yhden tutkimuksellisen kiinnakkohdan. Moninainen tutkimusasetelma mahdollistaa perheiden kokemusten tarkastelun syvällisesti ja luo tilaa yksilöllisten kokemusten ja laajempien yhteiskunnallisten ja rakenteellisten kysymysten tarkastelulle sekä näiden välisille yhteyksille.

”Moninainen tutkimusasetelma mahdollistaa perheiden kokemusten tarkastelun syvällisesti.”

Fenomenologis-hermeneuttinen tutkimusote, jota tutkimuksessani hyödynnän, tarkoittaa itselleni ennen kaikkea sitoutumista eletyn ihmiskokemuksen tarkasteluun sekä kriittiseen ja ymmärtävään tutkimusotteeseen ja tulkitsemiseen. Keskeisen kysymyksen muodostaa se, miten todellisuutta koetaan (Miettinen ym., 2010, s. 11). Syvälliseen tutkimuskohteen ymmärrykseen pääsemisessä fenomenologian vahva filosofinen perusta on toiminut tärkeänä tien viitoittajana, sillä se on edellyttänyt huomion kiinnittämistä kysymisen tapaan ja haluun nähdä asioita uudella tavalla (Miettinen ym., 2010, s. 20; Merleau-Ponty & Kauppinen, 2000, s. 181). Näin on voinut syntyä uutta ymmärrystä tutkitusta ilmiöstä, taloudellisen avun kokemuksesta.

Fenomenologisen tutkimusenteon voi ajatella konkreetisoituvan väitöskirjani kaksivaiheisessa aineistonkeruussa, jolla lapsiperheiden taloudellisen avun kokemuksia lähestytään. Ensimmäisessä vaiheessa haastattelin 20 lasta, jotka olivat iältään 9–17-vuotiaita sekä 14 vanhempaa, jotka olivat kaikki äitejä. Lasten haastatteluja tehtiin perusarjen lisäksi kesäloma-aikana lasten leirillä ja tuetuilla lomilla. Aineistonkeruun toisessa vaiheessa kokemuksia taloudellisesta avusta tarkasteltiin luoviin menetelmiin pohjautuvilla tuotoksilla, joko kirjoittamalla tai matkapuhelimella videokuvaamalla. Tähän vaiheeseen osallistui kuusi vanhempaa ja yksi lapsi.

Taloudellisen avun kokemuksen tutkiminen tarkoittaa väitöskokemuksessani ennen muuta ihmisen tutkimista. Kun tutkimuskohteeksi ottaa toisen ihmisen kokemuksen ja tavoitteeksi ymmärtää tätä kokemusta, on tutkijan sukeltettava syvälle ihmisen kokemusten ja merkitysten maailmaan. Toisen ihmisen kokemusten ja merkitysten maailmaan pääseminen ja ymmärtäminen edellyttää fenomenologista kysymisen ja kyseenalaistamisen taitoa (Dahlberg & Dahlberg, 2020; Miettinen ym., 2010, s. 9). Käsitteellisesti kokemus ja merkitys asettuvat väitöstyössäni keskiöön. Kokemus ja merkitys ovat tiiviisti yhteenkietoutuneita, sillä kokemukset rakentuvat merkityksistä. Kokemuksen tutkimisen katsotaan tässä tutkimuksessa tarkoittavan kokemusten merkityssisällön ja sen rakenteen tutkimista. (Laine, 2018, s. 31.)

”Kokemus ja merkitys ovat tiiviisti yhteenkietoutuneita, sillä kokemukset rakentuvat merkityksistä.”

Taloudellisessa avussa olen kiinnostunut niin vanhempien kuin lasten kokemuksista sekä heidän avulle antamistaan merkityksistä. Tämän lisäksi kiinnostus kohdentuu lasten ja vanhempien välillä esiintyvien yhteisesti jaettujen ja jakamattomien merkitysten ilmenemiseen. Nämä tarkastelukulmat paljastavat tutkimusaiheesta uusia, tunnistamattomiakin puolia. Ne myös ilmentävät lasten ja vanhempien kokemusmaailman ainutlaatuisuutta. Piilossa olevien merkitysten havaitseminen on taloudellisen avun kohdalla tärkeää, sillä näin voi paljastua siihen liittyviä tarpeita, jotka eroavat toisistaan huomattavastikin perheenjäsenten välillä.

Tutkimukseni osoittaa taloudellisen avun kokemuksen ja apuun liitettyjen merkitysten vaihtelevan vanhempien ja lasten kesken. On olemassa yhteisesti jaettuja merkityksiä, jotka nousevat tutkimusaineistossa esille sekä vanhemmilla että lapsilla. Tällaisia jaettuja merkityksiä saa esimerkiksi taloudellisen avun kokonaisvaltaisuuden tarve. Koska tilanteet ja tuentarpeet ovat perheissä usein moninaisia, kaivataan taloudellisen avun rinnalle muunkinlaista apua,

jotta avun kokonaisvaltaisuus voi toteutua. Taloudellinen apu merkityksellistyy kuitenkin myös eri tavoin lapsille ja vanhemmille. Toisin sanoen, osa merkityksistä on jakamattomia perheenjäsenten kesken.

”Taloudelliseen apuun turvautumisessa korostuvat tutkimuksessani lasten sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen ja lasten mahdollisuuksien toteutuminen suhteessa yleisesti lapsuuteen katsottaviksi kuuluviin asioihin.”

Taloudelliseen apuun turvautumisessa korostuvat tutkimuksessani lasten sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen ja lasten mahdollisuuksien toteutuminen suhteessa yleisesti lapsuuteen katsottaviksi kuuluviin asioihin. Vanhemmat toivovat, että heidän lapsensa ei jää ulkopuolelle asioista, joista ystävät pääsevät nauttimaan. Myös lapset itse peilaavat mahdollisuuksiaan ikätove-reihinsa. Epävirallisen avun turvin osallistuminen harrastukseen tai pääsy lomalle voi toteutua ja tuoda näin lapsen mahdollisuuksia lähemmäs ystävien vapaa-ajanviettopaikoja. Eräs tutkimukseen osallistunut lapsi kuvasi tätä näin:

”Se on niinku auttanu tosi paljon ja antanu kokemuksii mitä tosi monet kokee, mutta joilleki voi olla tosi mahotonta niin on päässy kokemaan asioita.”

Jotta vähävaraisten lapsiperheiden tilanteita ja tarpeita voidaan ymmärtää kokonaisvaltaisesti, tulisi lasten ja vanhempien kokemuksia tarkastella sekä itsessään että yhdessä. Mikäli jätämme toisen pois, saattaa ymmärryksemme jäädä vaillinaiseksi. Kokemuksentutkimuksessa tärkeä lähtökohta onkin jokaisen ihmisen erityisyys ja ainutlaatuisuus (Laine, 2018). Lasten osalta tärkeys kumpuaa myös lapsen oikeuksista, joita tutkijat voivat osaltaan edistää toteuttamalla tutkimuksensa niin, että lapsen oikeus osallistua ja vaikuttaa asioihin vahvistuvat (esim. Cater & Øverlien, 2014).

Koska ihmiset ovat pohjimmiltaan hyvin samanlaisia, ei lasten kokemusten tutkiminen eroa radikaalisti aikuisten kokemusten tutkimisesta. Lasten tutkimiseen liittyy luonnollisesti erityisvaatimuksia, ja lasten haastatteluissa keskustelut voivat muodostua erilaisiksi aikuisiin nähden. Samalla on tärkeää huomioida, etteivät lapset muodosta yhtenäistä ryhmää. Lapsissa on erilaisia yksilöitä, eivätkä he ole keskenään samanlaisia, aivan kuten aikuisetkaan eivät ole samasta muotista. Tämä edellyttää myös tutkijalta yksilöllistä otetta. (Kiili ym., 2023; Cater & Øverlien, 2014; Punch, 2002a; 2002b.)

”Jotta vähävaraisten lapsiperheiden tilanteita ja tarpeita voidaan ymmärtää kokonaisvaltaisesti, tulisi lasten ja vanhempien kokemuksia tarkastella sekä itsessään että yhdessä.”

Edellä mainituista lasten tutkimisen erityisvaatimuksista nostan esiin kaksi, joista ensimmäinen liittyy aikuisten ja lasten väliseen valta-asetelmaan. Lasten ja aikuisten välillä vallitsevaa epätasarvoista suhdetta voidaan lieventää esimerkiksi tunnustamalla ja arvostamalla lapsen omaa asiantuntijuutta. (Kallinen & Pirskanen, 2022, s. 137–138.) Toinen erityispiirre liittyy tasapainottelun vaateeseen suojellisuuden ja osallistumisoikeutta korostavan lähestymistavan välillä. Nykyään lasten osallistumisoikeus nähdään tärkeänä asiana. Lasten tutkimiseen pitkään liittynyt suojellellinen näkökulma onkin saanut rinnalleen näkemyksen, jossa lasta pidetään aktiivisena yhteiskunnallisena toimijana, jolla on oikeus osallistua ja vaikuttaa asioihin. (Esim. Dubois ym., 2022; Kallinen & Pirskanen, 2022; Sadzaglishvili ym., 2021.) Tämän oikeuden tulisi toteutua myös tutkimuksessa.

Yhtenäisen ihmisryhmän kysymystä voidaan pohtia myös ihmisen köyhystaustan näkökulmasta. Julkisessa keskustelussa köyhät saatetaan niputtaa yhdeksi ryhmäksi. Köyhyydessä elävät ihmiset ja lapsiperheet eivät kuitenkaan ole keskenään samanlaisia. Haavoittuvissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä tutkittaessa onkin tärkeää vapautua etukäteisolettamuksista, joita tutkijalla saattaa olla tutkittavien elämästä. Tarkastelemalla tutkimusilmiötä avoimesti, kunnioittaen ja kokemusten ainutlaatuisuus huomioiden voidaan taloudellisen avun kaltaisia yksityisiksi ja sensitiivisiksikin luokiteltavia tutkimusaiheita lähestyä tutkimusosallistujia arvostavalla tavalla.

Epävirallisen taloudellisen avun asemoiminen laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin avaa kiinnostavan kysymyksen epävirallisen avun roolista suomalaisessa hyvinvointivaltiossa. Yksi suomalaisen hyvinvointivaltion peruspilareita on perustuslaissa määritelty jokaisen ihmisen oikeus välttämättömään toimeentuloon. Sanatarkasti tämä pykälän 19 alkuosa kuuluu perustuslaissa näin: ”Jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon.” Lisäksi on erikseen mainittu julkisen vallan vastuu sosiaaliturvan turvaajana. (Perustuslaki 1999/731.)

Periaatteessa julkinen valta siis turvaa edellytykset kansalaisten ihmisarvoiselle elämälle. Todellisuus näyttyy kuitenkin toisenlaisena, kun huomioi esimerkiksi sen, että lapsiperheet muodostavat arviolta jopa 40 prosenttia ruoka-avun asiakkaista (Laihiala, 2020). Lapsiperheiden määrä ruoka-avussa paljastaa puutteet sosiaaliturvan riittävytydessä ja ihmisarvoisen elämän edellyttämän turvan toteutumisessa. Tutkimukseni vahvistaa tätä näkemystä: lapsiperheiden kokemuksissa julkisen sektorin tuki ei yksinään turvaa perheille riittävää toimeentuloa ja pärjäämistä elämässä.

”Lapsiperheiden kokemuksissa julkisen sektorin tuki ei yksinään turvaa perheille riittävää toimeentuloa ja pärjäämistä elämässä.”

Poliittisten päätösten merkitystä ei voida ohittaa, kun puhutaan lapsiperheiden köyhyydestä. Aiemman leikkauspolitiikan vaikutuksista lasten ja perheiden hyvinvointiin on olemassa tutkittua tietoa (esim. Paananen ym., 2012). Vaikka maailma on erilainen kuin 1990-luvun laman aikaan, johon nykyistä tilanne on verrattu, on ihminen tarpeineen yhä hyvin samanlainen. Jokainen meistä tarvitsee riittävän toimeentulon tuomaa turvaa ja vakautta, joka

tukee mahdollisuuksiamme löytää paikkamme tässä yhteiskunnassa. Pahimmillaan lasten ja aikuisten ihmisoikeudet jäävät toteutumatta perheen köyhyyden vuoksi. Samalla on muistettava, että köyhyydessä ei ole kyse vääjäämättömistä kehityskuluista, vaan köyhyyteen voidaan vaikuttaa ja köyhyydessä elävien hyvinvointia ja pärjäävyyttä tukea, mikäli tahtoa vain löytyy.

Köyhyydestä puhuttaessa on tärkeää tunnistaa ilmiön rakenteellinen taso ja köyhyyden kytkeytyminen yhteiskunnallisiin perusrakenteisiin. Kun rakenteellisen tason merkitys ymmärretään, voidaan myös auttamistyössä panostaa yksilötason tukemisen ohella rakenteelliseen tasoon. Rakenteisiin voidaan vaikuttaa sosiaaliryönnästä lisäksi kolmannella sektorilla järjestöissä ja diakoniatyössä, joissa kummassakin kohdataan paljon asiakkaita. Asiakastyön kohtaamiset tarjoavat työntekijöille tarttumapinnan ihmisten kokemuksiin ja arjen tilanteisiin, joilla on yksilötasoa laajempi yhteys erilaisiin yhteiskunnassa vallitseviin rakenteisiin (Krumer-Nevo, 2017; 2016). Ajankohtainen vaikuttamisen paikka ovat esimerkiksi hyvinvointialueet, joissa työskennellään ihmisten hyvinvoinnin ja taloudellisen pärjäävyyden kaltaisten teemojen parissa (Niemelä & Auvinen, 2021). Rakenteellisen vaikuttamisen tärkeydestä huolimatta tämänkaltaiseen toimintaan keskitytään taloudellista apua jakavien toimijoiden työssä yksilötasoa vähemmän. Yksilötason auttaminen on tärkeää, ja avuntarpeen hetkellä sillä voidaan ratkaista akuutteja ongelmatilanteita. Yksilökohtaisella työllä ei kuitenkaan ratkaista köyhyyden kaltaisia yhteiskunnan rakenteissa olevia ongelmia. (Närhi ym., 2023, s. 15; Pohjola, 2011.)

On myös hyvä pohtia, haluammeko rakentaa yhteiskuntaa, jossa taloudellista ennakoitavuutta heikennetään entisestään. Kattava ja ennakoitavissa oleva sosiaaliturva muodostaa lapsiperheille merkittävän perustan arjen pärjäävyydelle. Hyväntekeväisyyteen pohjautuva, sattumanvaraisestikin toteutuva apu ei pysty vastaamaan ennakoitavuuden vaateeseen. Tähän tarvitaan vahvaa julkista sektoria. Olennaista on lisäksi se, leimaako saatavilla oleva apu avunsaajan toisten armeliaisuuden varassa olevaksi passiiviseksi kohteeksi vai aktiiviseksi oman elämänsä toimijaksi (Saari ym., 2017, s. 318). Epävirallisen, toisten hyväntekeväisyydestä ja armeliaisuudesta riippuvaisen avun riskinä on ensiksi mainittu, jolloin avunsaaja uhkaa jäädä avun passiiviseksi kohteeksi.

”Toivon, että voin väitöstutkimuksellani vahvistaa ymmärrystä vähävaraisten lapsiperheiden lasten ja vanhempien kokemustiedon merkityksestä niin tutkimuksenteossa, palvelujärjestelmässä kuin yhteiskuntapoliittisessa keskustelussa.”

Tiedon lisääminen vähävaraisten lapsiperheiden monenlaisista tuen tarpeista on tärkeää, etenkin kun huomioidaan perhejäsenen omakohtaisiin kokemuksiin perustuvan tutkimustiedon vähäisyys Suomessa tällä alueella. Tuen tarve paikantuu monilla perheillä riittämättömistä tuloista aiheutuvaan puutteeseen, mutta taustalla on muunkinlaisia syitä, kuten niukat sosiaaliset suhteet ja niistä aiheutuvat haasteet. Kun tietoisuus vähävaraisten lapsiperheiden tarpeista niin vanhempien kuin lasten osalta lisääntyy,

voidaan tukea kohdentaa paremmin vastaamaan taloudellisista ja muista syistä johtuviin haasteisiin. Kokemustiedolla onkin tärkeä merkitys palvelujärjestelmän näkökulmasta. Palvelutarpeet jäävät kuitenkin herkästi pimentoon, jos ihmisten omista kokemuksista ei olla kiinnostuneita tai niille ei anneta tilaa tulla kuulluksi.

Sanoilla, joista tämäkin väitöskirja rakentuu, rakennetaan aina myös todellisuutta. Näin tutkimusenteko voidaan nähdä yhdeksi tavaksi vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin, lapsiperheiden asemaan sekä siihen, miten apua tarvitsevat lapsiperheet yhteiskunnassamme nähdään. Miellän tämänkaltaisen vaikuttamistavoitteen olevan läheisesti yhteydessä myös eettiseen tutkimusentekoon. Eettinen tutkimusenteko huomioi tutkijan vastuun nostaa esille havaitsemiaan epäkohtia tutkimastaan ilmiöstä. Samalla eettisyys heijastuu tavoitteeseen nostaa heikommassa asemassa olevien ihmisten todellisuutta osaksi laajempaa yhteiskunnallista keskus-

telua. (Granfelt, 2004, s. 152.) Tämän todellisuuden kuulemiseksi ja ymmärtämiseksi tarvitaan ihmisten omakohtaisten kokemusten äärelle pysähtymistä. Toivon, että voim väitöstutkimuksellani vahvistaa ymmärrystä vähävaraisten lapsiperheiden lasten ja vanhempien kokemustiedon merkityksestä niin tutkimusteossa, palvelujärjestelmässä kuin yhteiskuntapoliittisessa keskustelussa. ●

Aino Sarkian sosiaalityön väitöskirja "Virallinen ja epävirallinen taloudellinen apu vähävaraisten lapsiperheiden vanhempien ja lasten kokemana. Fenomenologis-hermeneuttinen tutkimus" tarkastettiin 4.10.2024 Jyväskylän yliopistossa. Vastaväittäjänä toimi professori Merja Laitinen Lapin yliopistosta ja kustoksena apulaisprofessori Johanna Kiili Jyväskylän yliopistosta. Alkuperäistä lektiota on muokattu Kasvun tuki -aikakauslehteä varten.

LÄHTEET:

- Cater, Å. & Øverlien, C. (2014). Children Exposed to Domestic Violence: A Discussion About Research Ethics and Researcher's Responsibilities. *Nordic Social Work Research*, 4(1), 67–79. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2013.801878>
- Dahlberg, H. & Dahlberg, K. (2020). Phenomenology of Science and the Art of Radical Questioning. *Qualitative Inquiry*, 26(7), 889–896. <https://doi.org/10.1177/1077800419897702>
- Dubois, A., Lahaye, M. & Aujoulat, I. (2022). From Research 'On' to Research 'With' Children About Their Family Lives: A Scoping Review of Ethical And Methodological Challenges. *Child: care, health & development*, 48(2), 203–216. <https://doi.org/10.1111/cch.12937>
- Granfelt, R. (2004). Hetkeksi jaetut maailmat? Kokemuksia vankilasta ja tuetun asumisen yhteisöstä. *Janus*, 12(2), 134–154. <https://journal.fi/janus/article/view/50262>
- Kallinen, K. & Pirskanen, H. (2022). Lasten ja nuorten tutkimushaastattelu. *Gaudeamus*
- Kiili, J., Moilanen, J., Lehto-Lundén, T., Svenlin, A. & Kannasoja, S. (2023). Tutkimusta lasten kanssa: Autoetnografinen reflektio sukupolvien suhteista. *Kasvatus & Aika*, 17(1), 153–170. <https://doi.org/10.33350/ka.119345>
- Krumer-Nevo, M. (2017). Poverty and the Political: Wrestling the Political Out of and Into Social Work Theory, Research and Practice. *European Journal of Social Work*, 20(6), 811–822. <https://doi.org/10.1080/13691457.2017.1318264>
- Krumer-Nevo, M. (2016). Poverty-Aware Social Work: A Paradigm for Social Work Practice with People in Poverty. *The British Journal of Social Work*, 46(6), 1793–1808. <https://doi-org.ezproxy.jyu.fi/10.1093/bjsw/bcv118>
- Laihiala, T. (2020). Mitä leipäjonot kertovat lapsiperheiden huono-osaisuudesta? Teoksessa J. Kallio & M. Hakovirta (toim.), *Lapsiperheiden köyhyys & huono-osaisuus* (s. 73–92). Vastapaino.
- Laine, T. (2018). Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (s. 28–45). 5. uudistettu ja täydennetty painos. PS-Kustannus.
- Merleau-Ponty, M. & Kauppinen, A. (2000). Esipuhe "Havainnon fenomenologiaan". *Tiede & Edistys*, 25(3). <https://doi.org/10.51809/te.104620>
- Miettinen, T., Pulkkinen, S. & Taipale, J. (2010). Johdanto. Teoksessa T. Miettinen, S. Pulkkinen & J. Taipale (toim.), *Fenomenologian ydinkysymyksiä* (s. 9–22). Gaudeamus.
- Niemelä, J. & Auvinen, T. (2021). Järjestötieto hyvinvointialueiden tietojohdantamisessa – Selvityshenkilöiden raportti kansalaisyhteiskunnasta saatavan tiedon hyödyntämisestä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Sosiaali ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2021:37. Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Närhi, K., Rantamäki, N., Kannasoja, S., Kokkonen, T. & Ruonakangas, S. (2023). Johdatus rakenteelliseen sosiaalityöhön. Teoksessa K. Närhi, S. Kannasoja, T. Kokkonen, N. Rantamäki & S. Ruonakangas (toim.), *Rakenteellisen sosiaalityön tila ja tulevaisuus Suomessa* (s. 6–20). SoPhi 154. Jyväskylän yliopisto.

LÄHTEET:

Paananen, R., Ristikari, T., Merikukka, M., Rämö, A. & Gissler, M. (2012). Lasten ja nuorten hyvinvointi Kansallinen syntymäkohortti 1987 -tutkimusaineiston valossa. Raportti 52. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Perustuslaki 1999/731. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L2P19>

Pohjola, A. (2011). Rakenteellisen sosiaalityön aika. Teoksessa A. Pohjola & R. Särkelä (toim.), Sosiaalisesti kestävä kehitys (s. 207-224). Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.

Pulma, P. (1994). Vaivaisten valtakunta. Teoksessa J. Jaakkola, P. Pulma, M. Satka & K. Urponen (toim.), Armeliaisuus, yhteisöapu, sosiaaliturva. Suomalaisen sosiaalisen turvan historia (s. 15-70). Sosiaaliturvan keskusliitto.

Punch, S. (2002a). Research with Children: The Same or Different from Research with Adults? *Childhood*, 9(3), 321-341. <https://doi.org/10.1177/0907568202009003005>

Punch, S. (2002b). Interviewing Strategies With Young People: The 'Secret Box', Stimulus Material and Task-based Activities. *Children & Society*, 16(1), 45-56. <https://doi.org/10.1002/chi.685>

Saari, J., Meriluoto, L. & Behm, M. (2017). Oman elämänsä asiantuntijat – Selviytyminen viimesijaisella turvalla. Teoksessa J. Saari (toim.), Sosiaaliturvariippuvuus. Sosiaalipummit oleskeluyhteiskunnassa? (s. 287-318). Tampere University Press.

Sadzaglishvili, S., Gotsiridze, T. & Lekeshvili, K. (2021). Ethical Considerations for Social Work Research With Vulnerable Children and Their Families. *Research on Social Work Practice*, 31(4), 351-359. <https://doi.org/10.1177/1049731521996457>